

Nro. 29.

A' FELS. CSÀSZÁRNAK ÉS A. KIRÁLYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBÖL.

Indult Bétsböl, Kedden Aprilis 10-ik napján

1804-ik esztendőben.

BCU Cluj Centre University Library Cluj

B é t s.

János ö Királyi Fő Hertzegsége a' folyó hó.
nap' 3 kán elútazott innét Olasz Ország felé.

Helvétziai Respublika.

A' Tigurumi Kantonnak némely helységei
ismét zenebonáskodni kezdettek, és a' mint lát-
szik, le sem akarnak szép szerént tsendesedni.

Tigurum, Martz. 28 kán. It semmi mun-
ka nem foly ; minden fegyverfogható emberek
fegyverhez kaptak. A' Tigurumi tó felölágyu-
dörgést hallunk, a' melly kétség kívül azt jelen-
ti, hogy a' támadók és az ellenek küldetett ka-

F f

vében adatik az itt Monachiumban és Burgfriedenben tartózkodó minden Frantzia kivándorlottaknak tudtokra, hogy a' hólnapi tsötörtök napon, u. m. ezen hónapnak 29 kén a' Választó Fejedelmi Politizai Igazgatószék előtt jelennyenek - meg, és ott a' további rendeléft várják - el."

* A' Monachiumból April. 1 ső napján indúlt levelekben ilyen magyarázatját olvassuk ezen Választó Fejedelmi rövid Rendelésnek: Nyoltz napok alatt minden Frantzia kivándorlottak eltávazni kéntelenítettnek a' Bavarus vidékekről. Tsak azok vétetnek - ki, a' kik az Orvosoknak bizonyágtételeik szerént, öregségekre vagy betegségekre nézve életek veszedelmeztetése nélkül ily hirtelen útra nem indulhatnak; vagy pedig a' kik az itt tartózkodó Fr. Követtől bizonyáglevelet mutathatnak a' felől, hogy a' Frantzia Respublikához való hűség eránt megkivántató hitet letették, 's következésképpen a' kivándorlottak' laifromjokról kitöröltettek, és semmi politikai mesterkedésekbe nem avatkoztak; vagy pedig végezetre, a' kik a' Bavarus földön megtelepedvén már itt hazafiúi jufft kaptak, következésképpen Bavarus polgároká lettek.

L ü n e b u r g várossában történt a' minap, mikor a' Georges elfogattásának híre még meg nem érkezett vólt, hogy egy nagy fejű, szersen orrú, széles mejjú, vállás, zömök, vastag lábú és karú, 's rövid ujjú de a' mellett nagy két öklü, egy szóval a' Georges leírásával pontosan megegyező, szabó mesterembert, a' Frantzia Agensek az utzán fényes nappal meg szem-

lélvén, kegyelem nélkül elfogták a' jámbort: hanem megesmervén, tsak hamar elbotsátották.

Frantzia Respublika.

A' néhány hetek óta Frantzia országban folyó történeteknek fontosságok okozza, hogy a' már megirtakra vizfszatérni, 's azok közt tartózní, kéntelenítettünk. Ilyen a' Bourboni Enghien Hertzeget illető tárgy is. Errőlezeket szemellyük ki a' Martzius 24 kén költ Párisi tudósításokból: — „

„Az ő megitélesire az Első Konzúl sógora Murat Párisi Komendans által kineveztetett, 7 tagokból álló katonai Commissio, Mártz. 22-kén, a' Páristól másfél óra távolságra lévő Vincennesi Kastélyban gyülekezett özfze. Az Auditor által eleibe terjesztetett első kérdésre tett felelete ez vólt: hogy a' neve Bourboni Lajos Antal Henrik Enghieni herczeg vólna, 's 1772 ben, Aug. 2-kán a' Chantillyi kastélyban születtetett vólna. Hogy ezen Commissió halálos ítéletet mondott reá, a' bizonyos. Az ellene való vád ezen 7 pontokból állott: — „

„1) Minthogy a' Fr. Respublika ellen fegyvert viselt — 2) minthogy az Angliai Országglószéknek, a' Frantzia nép' ellenségének, szolgálatra ajánlotta magát — 3) minthogy egy Fr. kivándorlottakból és egyéb Anglus zsóldon lévő személyekből álló seregnek, a' kik a' Bádeni és Friburgi határokon özfze gyülekeztenek vala, vezérjékké lett — 4) minthogy a' nevezett Országglószéknek Agenseit magához befogadta, ezeknek, a' magok plánumjoknak végrevitelére eszkököket szerzett, 's

ilyen képpen a' Respublika külső és belső ellenségeivel öfzfzesküdt — 5) minthogy Straßburg vároffában bizonyos követőket szerzett, a' kikkel való egygyezésének tzielja a' lett volna, hogy a' szomszéd Departamentomok fel-lazzasztassanak, és ekképpen Angliára nézve itt a' Frasztia Országglószék ellen egy hafznos mozdulás tétetődjön. — 6) minthogy ő egy lett volna azok közzül, a' kik az Anglusok által az Első Konzul élete ellen forralt öfzfzesküvésnek részesei voltak, olyan czélozáffal, hogy ha a' plánumjuk végre hajtódhatott volna, Frasztia Országba bényomúljanak. —

„A' Hertzeg Enghienre kimondatott halálos ítéletet, azonnal felolvaslatta a' fegyveresen kiállittatott strázsakatonáság előtt az Auditor, és haladék nélkül expediáltatta az' három helyekre, u. m: a' Hadi Ministerhez, Jusztiz Ministerhez vagy Fő Itelőbiróhoz, és Murathoz a' Párisi Komen-danshoz. — Ennyiből áll mind az, a' mit még e'dig az Enghien' Hertzeg' állapotjáról bizonyostt olvastunk. Hogy az ítéletnek kimondattatása után egy pár órákkal, ott, a' hol megfententziázták egy közel lévő (a' Vincennesi) erdőben éjjéli 2 órakor egy Tettörző csoportnak jelenlétében, agyon lötték volna, e' tsak olyan hír, hogy megtörténhetett ugyan: hanem, nem lehet által látni a' fundamentomát, hogy a' hitelesebb Irók, mint a' Moniteur és mások, miért közönségesse nem tették volna. Ezt, egy pár szóval, még eddig tsak azokban a' külső levelekben olvastuk, a' mellyek minden beszédet kihírdetnek, 's az után az időre bízzák, hogy megmutassa, valóság volt e' a' dolog vagy nem.

A' Generál Moreau' állapotjáról is igen sokat irnak. Irják t. i. hogy néhány jó barátjai, a' kik eddig szabadságban voltak, most már ezek is házi árestomba zárattattak volna — 's hogy az a' Temple nevű épület, a' hol ő a' több öf-
 lizeesküdtekkal egygyütt tartatik, olyan szorosan őriztetik, hogy csak mellette sem szabad senkinek elmenni, és az ott elmenők az utzának más oldalára igazittatnak. Így irják, csak a' hir után ezt is, hogy Generál Moreau a' felesége' hozfzas unfrólása által vétetődött volna arra, hogy az Első Konzúlhoz egy botsánatkérő levelet irjon : 's hogy az Első Konzúl valósággal is hajlandó lett volna arra, hogy neki megbotsásson: hanem a' Megtartó Tanátsot megkérdezvén, ettől olyan választ vett volna, hogy a' botsánat a' mostani környülállások között nem lehetne tanátsos. — Az ilyen hírek is jók arra, hogy az újságon kapó közönség' figyelmetefégének dolog adattathallon addig, míg valóságokkal ki elégittethetik.

Az Első Konzúl Malmaisonban tölti mostan idejét. Kevés embernek van a' véllé való befzédhez szerentséje. Tsak azokat botsátják bé hozzá, a' kiknek elkerülhetetlenül véllé kell befzéltniek. — A' Politziai vigyázás olyan nagy egy' idő óta Párisban, hogy a' koporsók is megnyittatnak a' város lineáinál, és megvisgáltatnak, hogy holtak helyett nem eleveneket vizznek. é ki benne. Egész a' sir 'szájáig kísérik őket a' kirendeltetett vigyázók, hogy el ne szökhessenek. De e' nem tsuda, ha az igaz, a' mit Georgesről irnak, hogy elfogatatása után a' Politziai Préfektushoz vitettetvén, azt mondotta volna neki, hogy ő már 4 hónapok-

tól fogva tartózkodna Párisban, és tsudálkozna, hogy a' Politziai előljárók addig rá nem tudták találni.

A' ma (Martz. 24 ikén) kijött Párisi Journál nevü újságban ezek olvastatnak: — „

„A' Fő Itélő Bírótól egy jelentés érkezett a' Megtartó Tanáts' eleibe, a' mellynek az a' levelezés a' tárgya, mellyet a' Monachiumi Választó Fejedelmi udvarnál lévő Anglus Követ Drake ur, a' Frantzia Respublikába széllyel küldözött, fizetett, és megtanittatott Agensekkel, 4 hónapok alatt folytatott. Ezen levelezés, két olyan levelekből áll, a' mellyek a' Drake úr tulajdon keze által íródtak, azon útasítások is mellejék lévén tételve, a' mellyeket Drake úr az említett Agensek között, hivatala szerént ki osztatni, köteleztetett; a' mellyeket ha fontolóra veszünk, könnyen által láthatjuk belöllek, hogy Drake ur, bár közönséges személy, az Anglusok mesterkedéseiknek egyáltalában való kormányozójok lett légyen a' szárazon. A' rá bizott foglalatosság azon 18 pontokban áll, a' mellyeket Anglia minden Agenseire rájok bizott: a' mellyek között a' 2. 7. 8. 9. és 13 dik pontok, igen fontosok. A' 2 ikban t. i. a' mondatik, hogy a' Drake úr küldettetésének a' mostani Fr. Országlólszék' felfordittajása — a' 7 dikben, azoknak a' kik a' puskapor magazinumot felgyujtanak, bérbe való fogadása — a' 8 ikban olyan embereknek felkeresése, a' kik a' szükséges dolgoknak haladék nélkül való kinyomtatásokat eszközölhetik, felkeresére, ajánlitatik. A' 9 dik pont szerént igen szükségesnek állittatik lenni, hogy Frantzia országnak 's nevezetesen Párisnak, való-

ságos állapotját ki lehessen tanulni. A' 13-dik szerént a' tzéllal igen megegygyezőnek állittatik lenni, hogy a' Fr. fegyveres seregek között rendetlenség támasztódjon."

Páris, Mártz. 25 kén. A' ma költ Moniteurben találtatnak egyebek között a' két következő tikkelyek is: — „

„A' Cs. K. Követ Gr. Cobenzel ur, a' Pruszszus Követ Marquis Luchesini, 's a' Badeni, Würtembergi, Bavariai, Helvétus, a' Liguriai, a' Lukkai, Romai, és Batavus Követek, tudósittatták a' külső dolgokra ügyelő Minister által az Első Konzúlt azon mély bosszankodás felől, a' mellyet az ő Országglószékeikben a' Fr. Országglószék ellen forraltatott új próbatételnek hallása, gerjesztett fel. Hozzá tették, hogy az ő Országglószékeik jól látják azt, melly szükséges legyen Európának tsendéségére az, hogy Frantzia országban semmi zenebena és semmi meghasonlás ne támadjon. —

„Az Anglusoknak minden mesterkedéseik hájótörést szenvedtek: meg nem zavarhaták a' tsendelleget a' szárazon. Ezen kárvallásokat azzal akarják kipótolni, hogy költött hírekkel töltetik bé levelezők által Európát. Így hirlettetik, p. o: — Béisben, hogy a' Fr. Országglószék nagy számu sereget szállittat bé Olasz országra, 's az Etsch partján 40 ezer emberekből álló tábort formáltat; Konstantinápolyban, hogy Moreába és Egyiptomba számos Frantzia nép akar a' Tarentumi partokról által evezni; Berlinben, hogy Cliviánál 30 ezer ember gyül öfzfze; Daniában, hogy egy 40 ezer emberekből álló sereg Holsatziát elfoglalni, 's a' Sund nevű tengerfzorostát bé zárni akarja;

Párisban, hogy egy Török sereg mártsak az utolsó parantsolatot várná Moreában, hogy az Alsó Olasz Országi partokon fekvő seregeinkre által üffön; 's hogy egy Orosz hajós sereg már készen állana a' Fekete tengerrel való kivezésre, hogy a' Törököket ezen munkájokban segittse; hogy egy Auszriai sereg a' Swéwiai Kerület felé folytatná útját; 's hogy végezetre Lengyel országban már ki vólna az a' taborhely mérettetve, a' hol a' Hannovera ellen nyomulandó Pruszszus és Orosz seregek összetsatolódának. Ha azt, a' mit a' Frantzia és Német újságok kihirdettek, mind egy tsomóban szemlélhetnéd, nem gondolhatnál egyebet, hanem hogy egész Europa lángot akar vetni: holott mi valójában sajnálhatjuk az Anglusokat, azért, hogy a' havasokon semmi új Fr. seregek mostanság által nem útaztak, sőt Helvetziát is nem soká mind oda fogják hagyni; hogy a' Nápolyi határookra semmi új seregek bé nem szállottak, valamint Hannoverába se', sőt a' Regimentjeink nem rég jöttek onnét'haza; hogy a' Nagy Ur (a' Török Császár) tsak azokat a' seregeit állittatta Moreában fegyveres lábra, a' melyek némely rebellis Bascháknak meg szelidítésekre rendeltettek; hogy az Orosz Császár, Lengyel Országban nem formáltat egyéb tábort, 's a' Fekete tengeren sem tétet egyéb készületet, hanem tsak a' melly az ő fegyvereseinek gyakoroltatásokra szükséges; a' Pruszszus Király' seregei tsak olyan mozdulásokat tesznek, a' milyeneket a' közönséges mufrák' alkalmatosságával tenni szoktak; és hogy, ha a' Német Birodalom feje egy vagy két Regimentet Német ország felé megindított, egész

világ tudja hogy e' tsak az Immediatus Német Rend' ügyének, fenntartatására nézve történt. Igy 'hát szerentsére ez az egész tűz tsak az Angliá. tól megvett irkálóknak pennáikat égeti, &c."

Orosz Birodalom.

Végezte azon Pétersburgi tudósításnak, a' melly a' közelébb költ M. Kurirnak 434-ik levél- oldalán félbe maradt; — „

„Nem régiben, a' Woronesi Helytartóságban illy példa történt, a' hol a' jobbágyok földes ura- iknak egy millió, és négyszáz ezer rubelből álló adosságát ki fizetvén, magának is 40000 rubelt fizettek, a' magok váltságok végett. A' szabad emberekké tétetett parasztok, a' Status eránt való hazafiui buzgóságoknak is követésre méltó példá- ját adták, 's meg bizonyították azt magok tsele- kedeteik által, melly hasznos lehet a' Birodalom- nak ez az új Status, a' mennyiben egy 15 Orosz mértföldre nyúló Canalinak tulajdon költségei- ken leendő tsialására kötelezték magokat, melly az oda való industriának és kereskedésnek elő- menetelesítésére egy igen hathatós eszköz fog lenni.

„Georgia, másként Grusinia Asiának a' Kaspium és Fekete Tenger közt fekvő szép, termékeny, 's kiváltképen borral és selyemmel gaz- dag tartománya, két fő részre osztatódik fel, mely- nek napkeleti része a' Persiai Birodalomhoz, a' má- sik és napnyugoti része pedig a' Fényes Portához tartozott régenten. Lakosi Görög valláson valók, a' férfiak leg jobb katonák Asiában, az asszony személyek pedig ritka szépségekre nézve az egész

világon hiresek. Néhai II. Katalin Orosz Császárné, 25 vagy 30 esztendővel ennekelőtte a' Török Országhoz tartozó Georgiát meg hódoltatván, most már az Orosz Birodalomhoz tartozik. —

A' Persiai Birodalomhoz tartozott Georgiában a' meg holt Sofi, avagy Király férfi maradéki közt hasonlós támadván, a' háborúságnak tüze az Orosz Georgiára is kiterjedt, mellynek mególtására Orosz Generál herczeg Zizianof rendeltetett ki. Minekutánna ez a' hires hadi vezér a' Persákat egynéhány tsatákban meg verte, és az ő leg erősebb várakat Ganshat el foglalta, 's a' Persiai Georgiának lakosait meg hódoltatta volna; annak jövőendőbeli organizatiójára nézve következendő czikkelyekből álló utasítást vett I. Sándor Orosz Császártól;

„1) Grusiniának (Georgiának) szövevényes dolgait hozzá világosságra, 's építse jó fundamentomra — 2) A' kormányval szelidtséget kaptssollyon öfzve, és valamint a' vissza éléseknek fel fedztetésekre, úgy a' szomszéd Persiai kegyetlen uralkodás alatt nyögő tartományoknak példájokra, állandó igazsággal kormányozza az alatta valókat — 3) Azon részszakadásoknak, és belfő nyughatatlanságoknak ki irtások végett, mellyek Grusiniát ekkorig sokféleképen nyomorgatták, minden meg történt dolgokról felejtkezzen el, és a' pártosságnak fejeit a' honnyaikból leendő ki menetelre indítsa, a' bünösöknek közönséges engedelmet igirjen, 's ajándékozzon. — 4) Minekutánna Grusiniában a' zenebona le tsendesitetik, és a' kormány, a' pallérozott tartományok példá-

jokhoz, és a' Fels. Császár jóltévő atyai gondoskodásához képest, jó rendbe hozatódik, egész figyelmetességét arra fordítsa, hogy annak kivülről bátorságot, 's békeféléget szerezhessen, 's aunnál fogva az industriának, és kereskedésnek életet, 's eleveenséget adhasson. Ezen végnek eszközlésére azon barátságos egygyeiséget, melly az Orosz Birodalom és néhány Persiai Chánok közt van, továbbra is fenn tartani, 's meg újítani igyekezzen; azoknak az Örményeknek, a' kik az Asiai kereskedésnek birtokában vannak, és még is nagyon nyomattatnak a' Persiai birodalom alatt, különös védelmet igirjen; az Achalzychi Basától üldözést szenvedő Lesgiereket vegye fel a' maga óltalmába, a' reá bízott helytartóságban lévő haramját üldözze, és az Orosz Birodalommal baratságban élő Fényes Portának tegyen arról jelentést; végtére a' Perfiával határos Török tartományokra nézve azon jó baratságot, és jó szomszédtságot, mellyel az Orosz Császári udvar a' Fényes Porta eránt szüntelen viseltetik, 's annak újjabb újjabb próbait adja, mindenkor szeme előtt tartsa. "

„A' Kaukazusi határok és az Afrachani helytartóságra nézve következő utasítás küldetett a' fent nevezett hadi vezérhez. 1) Visgállya jól meg, ha a' hegyi lakosoknak tolvajkodásokra, 's több ehez hasonló vissza élesekre nem maga az Orosz kormány szolgáltatott e' alkalmatosságot, 's nem lehet e' azokat a' vad népeket a' jó társalkodás, és jóltévőség által jobb útra vinni, 's ki palérozni. 2) E' végre olly Orosz gondviselőknek eszközlésekkel ellyen, a' kik az illy Nomadusok,

az az, pufztákon ide 's tova vándorló népek közt laknak. — 3) A' Kaukazusi lineán belől lakó, és egészlen az Orosz Birodalom alatt lévő népekkel, álhathatos békefélegben leendő meg maradás végett, mivelni való földeket osztogásan azoknak. — 4) Az Astrachan városbéli kereskedésre, melly különbözőféle villa élések miatt nagyon alább szállani kezdett, leg nagyobb figyelmetességgel legyen.

* * *

Jelentés folytatás.

A' Német-Magyar Lexicon felől.

Ez úttal minden nyomtatvány mellé egy nyomtatott Megesmérő írás (Recepisse) van téve, melly azt bizonyítja, hogy a' Titt. Előrefizető Urak ezen II-ik darab általvételekor az előre fizetendő pénz a' Lexicon IV Darabjáért egészen letizették; u. m. nyomtató papiroson lévő nyomtatványért négy forintot, író papiroson lévőért nyoltz forintot. Ezen Megesmérőírás mellett, annak idejében, akárhol általadatnak a' Lexico egyszerre kijöendő két Darabjai; ha talám ideigvaló lakhelyeket az alatt némelly Tanuló ifjak változtatnák. Hogy pedig a' Megesmérő írás elveztetése, hátramaradált ne okozzon, talám legjobb lesz az a' Lexiconba hátul beléköttetni. — Az előrefizetendő pénznek mostani letétele, mind a zürzavar eltávolztatására, mind pedig a' nyomtatásbéli nagy költség pótlására nézve elmúlhatatlanul szükséges.

Miért kellett a' Lexicon árának, az ez előt másfél ezrtendővel esett Hirdetés ellen 2 for 30 kr.ról, 4 foriatra emeltetni; ennek okát bővebben előadja egy, az Első Darab végén találtató, 's az

Érd. Előrefizető Urakhoz intézett Jelentés; mellynek summája ez: hogy az első Híradásban az 1799 ben és 1800-ban kijött kisdud Lexiconok másodszori 's két Darabban leendő megbővített kiadásáról vagy on szó: a' most kijövő munka pedig négy Darabban, nem hogy annak csak bővített kiadása volna; hanem, a' szók számára nézve, bővebb ez akármelly nagy Német - Deák Lexiconnál.

Egyéberánt, könnyű azt mind a' munka mi voltából, mind mekkoraságához képest szabott árából által látni, hogy itt a' készítőnek tétje, a' maga személyes haszna nem lehetett.

Sok Titt. Előrefizető Urak nevei ki maradtak a' Lexicon leküldött Első Darabjában találtató Laifromból; kiknek szándékjokról előre tudósítottam ugyan: de Érd. Neveik későn küldettek kezemhez. Ezen Titt. Urak számokra is le küldöttem a' könyveket; Érd. Neveik pedig, a' kijövendő Rész eleibe ki fognak nyomtatni.

A' Lexicon IV Darabjának könyvesboltbéli ára nyolcz forint. Találtatni fog azon könyváros Uraknál a' kik számos nyomtatványokra előrefizettek Po'sóban, Pesten, Kolosváron.

* *

Harmadszori Hir-adás.

A' Tek. Sopron Vármegyében, nevezetesen a' Rába közti szigetben helyheztesett Mihályi nevezetű mező városnak, azon három Országos vásárokon kívül, mellyek Krisztus környülméletése, Urszine változása, és Szerafikus Sz. Ferencz napjain tartatni

szoktak, negyediket is engedni, és azt Pád uai Sz. Antal, avagy Junius 13 ik napjára rendelni, és mind a' négyet barom vásárral meg ajándékozni méltóztatott Fels. Urunk.

* *

Eladni való Házak, Szőlő-hegyek és borok.

A' jövő Május hólnapnak 7 ik és következő napjaiban, Magyar Országban, Budán a' vízi városban, a' 136 ik számú háznál, mintegy 1000 akó, a' leg jobb Budai hegyeken termett, vas abrantsos hordokban lévő jó bor, számos üres hordokkal egyetemben; ugyan azon hónapnak 14 ik napján 36 fertály szőlőhegyek, melyek rész szerént, az úgy nevezett Blogsbergen, rész szerént a' Stralz és Adlerberg nevezetű hegyeken fekszenek; továbbá, a' várbán, a' fő piacon a' 19 ik szám alatt lévő ház, tágas pinczékkal; végtére a' fent említett, a' vízi városnak leg kisebb helyén fekvő 136 ik számú tágas, nagy pinczéjű ház 20 hóld réttel együtt, a' többet igrőnek, kéz pénz fizetésért, licitandó, az az, kótya vetye szerént el fognak adattatni. — Mind ezeknek szoros leírásokat, itt Bécsben is, Juris Doctor, Nemes Manquet Urnál, az úgy nevezett Judeáplacon (Zsidó piacon) a' Páris nevű utcában, a' 444 ik számú háznál, a' harmadik emeletben, dél előtt 10 óraig, meg lehet látni.